

Womhaj Bóh!

Cyfrlo 32.
8. augusta.

Četnik 7.
1897.

Serbske njedželske łopjenka.

Wudawaju so kóždy šobotu w Smolerjez knihiczišcežerui w Budyschinje a šu tam dostacž sa šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

8. njedžela po šwjatej Trojizy.

Math. 19, 16—26.

Najbóle so kóžde lěto paczeriška wučzba i tym ja-
poczuje, so paczeriškim džěczom napominanje šwj. Pawola
so wukladuje a na předomanje kładže: „cziněze, so
byschěze šbóžni byli i bojojezu a se rženjom.“
O, so bychmy wschitzy — tež ty, kiž nětko tute słowa
czitaš — tute japoštoliske słowo stajnje pšched woczomaj
měli, pšchetoz šhto budže i nami, hdyž njejšmy czinili, so
bychmy šbóžni byli i bojojezu a se rženjom. Kajka srudna
wěcznosć na naš čaka, hdyž je nam w čašnym žiwjenju
wšcho jene, hacž budžemy šbóžni abo niz! Šhto je wschitke
bohatsiwo, wschitka čzešč, móz, krašnosć, rjanosć, hdyž
napošledk šbóžnosće njenamakaš?

Alle i tym došč njeje, so šebi wopominamy to na-
pominanje: „cziněze, so byschěze šbóžni byli“, a naša
pšchišluchnosć je, so prawje czinimy, so bychmy šbóžni
byli, — so šwěru šebi rospominamy: „šhto mam ja
cziněz, so bych šbóžny byl.“ — Nune kaž młodžen, kiž
i Jesuše pšchistupiwši so woprascha: „šhto dyrby ja
dobře cziněz, so bych ja to wěczne žiwjenje měl?“ —
Kaž wuczomnizy Jesušowi nastroženi so staraja: „Šhto
dha budže šbóžny?“ kaž dyrbi człowjek bycz, so móhl
šwojeje šbóžnosće wěsty bycz?

Duž pytajmy šebi wotmolwjenje na to praschenje,
na to najwažnišče praschenje našeho žiwjenja: „Šhto
dha budže šbóžny?“

Šhto dha budže šbóžny? S rta jich wjele šlyschu
wotmolwjenje: „to so šamo wě, kóždy porjadny, pšchistojny
człowjek budže šbóžny.“

Ma přenje pohladanje so šda, so tež šnjes Jesuž to
šame praji: „kóždy, kiž njeje mordar, abo njeje mandželstwo
łamał, abo njeje paduch, abo njeje wopacžny šwědk, abo
njeje nana a macž hněwał, abo njeje šwojeho bližšeho
pšchěščěhał — bndže šbóžny.“ Temu młodženzej, kiž
starosćizny i njemu pšchistupi: „Šhto dyrby ja dobre
cziněz, so bych ja to wěczne žiwjenje měl?“ da šnjes
Jesuž jenož tu jednoru wučzbu a dobrou radu: „chzešli
ty do žiwjenja nuts hieč, da dzerž te kašnje.“ O, kaž
móžesche tón młodžen tak wješely bycz a špokojom šam
je šobu, — wschako je wón pšchěšwědcženy: „to wschitko
šym ja dzeržał wot mojeje młodojeze.“ A džensnišchi
džen, kaž wjele je jich polnje pšchěšwědcženy: to wschitko,
šhtož mój Bóh šebi šdobnje někaž žadacž móže wote mnje,
šhtož pšchistojne wašchnje šebi žada, to wschitko šym ja
měł a dzeržał wot mojeje młodojeze šem; šhto móže mi
někažki porok cziněz? ja šawěče žaneho mordarstwa,
žaneho paduchstwa, žaneho mandželstwolańanja, žaneje
wopacžneje pšchibahi na šwědownju nimam, ja njejšm
jenje šwojeju staršēju hněwał. — Duž šym šebi wěsty:
ja budu šbóžny. Kaž hušto šlyschimy, so ludžo so šami
šhwala: wote mnje ničto ničto šleho prajicž njemóže, ja
šym šwoje žiwe dny so prózował w počze šwojeho
woblicza, a niz podarmo, ja šym šebi špróznije šwój
wschědny šhlěb šašlužil a šym do přědka pšchishoł, ja

njejšym nicžo pšchěšchiwil, wšchitzy maja mje rady, ja šym se šwojej žonu mērne mandželstwo wjedł a šwoje džěczi derje wotcáhnył, — šhto wjazzy potrebam? A hdyž něchtón bohaty a nahladny a pšchistojny semrje, móhl drje něchtón nětak dwělować, hač tež je šbóžny? Haj, šwonkowna pšchistojnosć płaczi ja došahaze, kóždemu šbóžnosć šamějciz. Šhtó dha budže šbóžny? Tausenty wotmolwja: kóždy pšchistojny čłowjek, kiž je wjele na šo dđerzał, jo šo walał njeje we wšchitkim blóče a njerjedže.

Alle hač tež tausenty to praja, to tola wěrnó njeje.

Tón mlodženz je po šwojim najslepšim wjedženju te kasnje dđerzał, ale šwojeje šbóžnosće njeje wěsty; wón wjele bóle čuje, so něšto hišćeje potreba, so čěšnosć a šprawnosć pšched ludźimi, dobre mjeno njedošaha, ale so je pšchězo něšto druge k temu nufne, so móhl polnu a wješelu nadžiju wěčneho žiwjenja mēc. Wón ma w tym prawo; ale w tym šo wón myli, jo myšli: ja šym wšchitke Bože kasnje dđerzał a k mērej móžu jenož pšchiciz, hdyž wjazzy činju a wjazzy woprju, dnyli šaon šebi žada. Ně, Jesuž wurasnje praji: „Chzeichli ty do žiwjenja nuts hiež, dđerž te kasnje“, wjazzy njetrjebajš, ale to dyrbiš wěcže mēc; ale i tym je tón mlodženz šebi jara lóhko činil a tón Anjes Jesuž jemu to hnydom dopokaja. Tón mlodženz bēše, hdyž tón Anjes jemu Božu kasnju pšched woczi dđerži: „ty dyrbiš šwojeho bližšeho lubowacž jako šam šo“, smērom wotmolwil: „to wšchitko šym ja dđerzał wot mojeje mlodošće“, šwojeho bližšeho lubowal jako šam šo, — nětk pač praji jemu tón Anjes: woprawdže? Myšliš šebi to? potom dži a pokáž to je šutkom! Dži, pšchedaj šhtož šamóžěš a rošdawaj to šhudym ludžom, pšchetož dofelž twojeho bližšeho lubuěš jako šam šo, njemóžěš twoje wobšedženstwo šam ja šo wobšhowacž, ale tebi dyrbi runje tak lubo byč, so twój bližšchi nad tym, šhtož šwoje je, šo wješeli kaž hdyž ty šo nad tym wješeliš. Tón mlodženz pač njendže, so by wšchitko to šwoje rošdal, ale wón wotendže šrudny, pšchetož wón mēšče drje wjele lubow, šylny pač došć njebēše w luboščzi, so by šwojeho bližšeho lubowacž móhl jako šam šo a jeho rēc: „to wšchitko šym ja dđerzał wot mojeje mlodošće“ šo nětko wopokáže jako hōle hlupe hordženje: wón njeje to wšchitko dđerzał. A hdyž wón woštanje, hdyž Jesuž tole žada: „dđerž te kasnje“ — a wón je njedđerži. A my? Hdyž my woštanjemy? Kač móžemy šbóžni byč, hdyž njejšym Bože kasnje dđerželi?

Šhtó dha budže šbóžny? Kajke majš nětk wotmolwjenje? Ja njewēm nětk drugeho wotmolwjenja hač to: žadny njebudže šbóžny. Tež niz Jesužowi wučomnizy njewjedža šami drugeho wotmolwjenja. Šhtó wšchak móhl tak šwojeho bližšeho lubowacž, so ma šwoje wješele nad tym, jo, šhtož wobšedži, rošdawa, dofelž wē, so i tym druhich šwješeli? Šhtó je tak čisteje wutrobny, so žana njeczista myšl, žadny hnēw, žana šawicē, žane njepopšchecže w nim šo njehiba? Hdyž jenož tón do žiwjenja nuts dže, kiž Bože kasnje polnje dđerži a ani jeneje hodžiny nima, hdyž by Bože kasnje njedđerzał, potom je njemóžne, so něchtón šbóžny budže. Kajke to bēdženje a žadny wuhlād na dobyčel! Kajke to bēhanje a žana nadžija, so k šbožownemu kōnzej pšchindžemy. O bēda mi, ja šahinu! Tón mlodženz šrudny wotendže, wón je hišćeje tak hordy a naduty: wón chze šbóžny byč, ale pšchēs šo šameho, se šwojeje mozy, a teho je šo dohladał, so šo to njehodži; to šašo wón šnjescž njemóže; ach, wobhi ty

mlodženzo, jo by tola woštal pšchi Jesužu; wón ma pomoz ja kóždu šrudnu dušchu, wón mēšče pomoz tež ja tebe:

Bož njeda šo nam wěčnje šhubicž,

Pšchēs Šhryšta wšchitkim pomhacž chze.

Žadny čłowjek njebudže šbóžny — pšchēs to, jo Bože kasnje dđerži, dofelž žadny je njedđerži; — a tola, jich wjele budže šbóžnych pšchēs hnadu. Jesuž pohlada na nich a džešče k nim: „pola čłowjekow je to njemóžne, ale pola Boha šu wšchitke wēžy móžne“, tež to je móžne, jo šhudny, šhubjeny hrěšnik šbóžny budže, haj šamo to, jo ty šbóžny budžeš. Jesuž hrěšnikow horje bjerje a jē i nimi.

Šhtó dha budže šbóžny? Kóždy hrěšnik, kiž do Jesuža mēri. Šhto mam ja činicž, so byš šbóžny był? Wēr do teho Anjesa Jesom Šhryšta! To mi njepraji nekajka lóhka myšl, — ani nekajki pšchiběžany mudracž, to mi praji šwjaty japoštol Jesom Šhryšta, jako štolp wěrnosće.

O Anježe, ja wērju, pomhaj mojej njewěrje!

Šbóžna je ta wutroba,

Kotruž nicžo njesatama,

Kotrež Jesuž dodawa,

Šhtož tu hišćeje nima šama;

Kotraž šwojej šbóžnosće

Kóždu šhtundu wēšta je.

Pšchēs hnadu, na to wotšal čahnu,

Hač runje hnadu njeczuju;

Hdyž jako male džěcžo panu,

Da i Jesužom šo trošchtuju.

Mój duch šo štajnje wješeli,

Wšchak hnada wjedže k šbóžnosćzi.

Šamjen!

Mróšak-Budešćanšči.

Parishonške kšchěščijanstwo.

(Rabožne rospominanja wot Š. Šanšena, šararja w Rōfenje w Norwegškej.)

(Wofracžowanie.)

Telefonuj.

Šoh. 16, 23—27.

Kajke wulke džiwanje nacžini pšched nětotrymi lētami wunamafanje „telefona!“ Wón šluscha woprawdže k najsžiwnišchemu, šhtož je Bož čłowštemu narodej na polu wunamafanjow špožčil. A njebješam pač mamy hižo dawno telefon. Hižo Abraham a Mōjšaš telefonowaschaj k Bohu. Modlitwa je telefon k nje bješam. A wo tym telefonje chzu dženkā k wam rēcčē, dofelž Jesuž w tym ščēnju wo tym rēczi. — Telefon? A temu šluscha grót a nekajki grat. Grót je wēra; grat w twojej wutrobje je lubošč, twoja šnadna lubošč k Bohu. Šladaž šo, so grót do njeporjada njepšchindže! Njēpuschecžej šo w potajnym na šwoju prawdošč abo na druhich čłowjekow. Njedaj nikomu šebi wēru wjač. Wēr do Boha! — A tón grat? Haj, na Božej štronje je wšcho w porjedže. Wón je naš najpriedy lubowal. Alle w našchich wutrobach — je tam wšcho w porjedže? Wobšteji prawe wutrobne towašstwo bješ tobu a bješ twojim Bohom? Něšto šprawneje luboščje? Pšchetož šhto je modlitwa? Wona je wopokasmo parishonškeho towaštwa i Bohom. Ty móžěš pšchēwēdženy byč, so je kóžda pobožnosć prošna a morwa, hdyž na parishonškim towaštwe pobrahuje. Ty dyrbiš šo rošbudžicž, hač chzeš šwoju wutrobu tutej noweje luboščzi šamknyč abo jej wotewricž. Šeli so woprawdže w twojej wutrobje nicžo njeczuju, so i twojej pobožnosćzi nicžo njeje. Šnano pšchewjele rēczi wo parishonškim towaštwe i Bohom, tak wjele so my, moji pšchēcželjo, teho šo nabudžecže, ale ja dyrbiu to činicž, pšchetož to je jenicžke, na čimž žiwjenje wotpoczuje. A tole parishonške towaštwo šo w modlitwe k Bohu pokasuje. Šeho rufu njemóžu

šapichimuncz, jeho hubje njemóžu šacuncz na swojim cžole, kaž byn swojeho nana koichenje cžuje, do woczow njemóže jemu hladacz, kaž temu do woczow hladam, kotrehož i žylej wutrobu lubuju; ale ja móžu i nim rěčecz, jeho ko prajhec, ja wot njeje wotmolwjenje dořtanu w modlitwje. Što je po prawym, štož bibliškim historijam tajku móž nad nami spožeci, wo ludžoch je stareho šakona, kotřiž w najwjazy wězach hluboko špody naš steja, tak hluboko špody naš we wustojnošeci a rošumenju teje pšchirody, tak hluboko špody naš we wišdelanošeci. — Šajku špodžiwnu móž maja, jo tež dženša hiščeže tajki šacjšhec na naš cžinja? To je jich paršchonške towařstwo i Bohom, prawu wěra a šprawna lubošec w jich wutrobje. To mējachu. Teho dla ko modlachu; tež woni ko na modlenie wuřejachu: Abraham, Mójšaš, Samuel, David. Š biblije njemóžemy žaneho pšchirodošpota nawuknycz, kaž je ko myšliło. Ale što móžemy i njeje nawuknycz? My móžemy nawuknycz ko modlicz. Woni tak šwěru a šprawni ko modla, jenož to, štož jim na wutrobje leži. Šusto tak i krótki. Mi je nadpadnyło, tak ko i krótki modla; runje kaž ko to pšchi telefonje cžini, hdyž něchtó tež wjazy njerěči, hacž je runje trjeba. W jenej šchtucžy praja: tak abo tak ma ko jo mnu, a w drugej šhtucžy: „Nětk, luby Božo, cžin tak abo tak na mni!“ — Wjazy niž. — A woni ko wuřlyšcha, Bóh wotmolwi. — Móž pšhecželo, fajfe je nětko twoje horjo? Mašch něfajšu wořebnu nuřu, kotraž tebi cžezka na wutrobje leži? Hacž runje niž w tym wofomijnjenju, ale jich wjele bješ wami jo wěcže ma, teho šym wěřty. Rěč wo tym k twojemu Bohu! Bóh budže tebe žohnowacz, hdyž twoju starošec a nuřu pšhed njeje pšchinješech — njech je twoja wěra a twoja lubošec naj-šnadnišcha, Bóh budže tebe žohnowacz, wón budže tebi šnadny. — Albo myřlišch žebi, jo móžech jenož we wěřtych cžachach pšchitup mēc k temu, k kotremuž chžyl radny ko wołacz? A Bohu móžech ko pšcheczo wołacz, hdyž chžech, w kóždym cžazu, wodnjo a w nozy. — A njerodž wo tnych, kiž rjeknu, „jo wiřitko je prjedy poštajene“ jo Bóh njemóhl wuřlyšhec. „Šeno ko modl.“ Tež tamny mały hóleži, kiž swojeho nana wo hriwnu prořy, jo by žebi nóz kupil, što ko wón wo to štara, jo je wiřitko prjedy poštajene, wón wě, jo, jeho próřtwa podarmo njeje. Modl ko! Šaj, to šawěče pomha. Ša šame šłowa njerjeknu, kotrež šym nawuknył. Ša rěču wopravdže i najhlubšeho šhonjenja a wo tym, štož šu wiřitny šheřcijenjo šhonili. Štary šheřcijan, kotrehož derje šnajach a wyřoko wažach, raš te mni rjekny: „Wěřch ty, što w žiwjenju je mje najbóle do džiwanja šajilo?“ „Ně.“ „Wišecž je, tak špodžiwne Bóh modlitwy wuřlyšcha!“ Šaj, džiwno je, to we wuřlych a šnadnych wězach nařhonicž. „Šaj“, šnadž rjeknjech, to šy ty a wjele drugih šhonil, ale ja njemóžu to šhonicž, pšchetož ja hiščeže w tym towařštwje i Bohom njeřteju jo móhl wuřlyšchenje dořtacž. Hacž runjež Bóh wuřlyšhecž móže, tak ko modlicž njemóžu. Runje to paršchonške towařstwo mi pobrachuje. Praweje lubošec nimam. Njeje hiščeže žaneho grata w mojej wutrobje, ja njemóžu jón nacžahnyč. Šy ty teho tak wěřty? Njeje Bóh někotry krócž pola tebe šlapač? Njeřby někotry krócž pntnył, jo chžyřche Bóh něřto wot tebe? Duž dyrbi tola grat w tebi byč. Dóřni ko jeho jenož kuř. Šnadž leži pola tebe jenož na tym. Šaj šwjatemu duřej twoju wutrobu kuř nahnucž! Špytaj jenož ko modlicž. Špytaj runje wo tole paršchonške towařštwje prořycz, kotrež, kaž prajšch, tebi hiščeže pobrachuje. Šana modlitwa njeje, kotruž Bóh tak wěcže wuřlyšchi, hacž hdyž jeho prořyřch, jo by tebi ko poradžicž dal, ko i žylej wutrobu jemu podacz. Šdyž pak wo twoje wobrocženje k temu šnjeřej prořyřch, budž teho wěřty, jo wón tebe wuřlyšchi. Moji lubi, wy dyrbicže špytacž, šhutnošec cžinicž i wařchim šheřcijanštwom. Wy dyrbicže ko modlicž, jo bychu wařche wutrobny ko i nim napjelniře. Niřtón drje bješ wami njeje, kiž nochžyl tole paršchonške towařštwje i Bohom nařhonicž. Móž šheřcijano, ty móžech wažnošec paršchonške nabožnošecze přecž, móžech jo heřchlerštwjo abo tež ludanje njeřnowacz, móžech prajicž: „kiž ko wobrocža, njeřku šepřchi, hacž druřy“, — wiřcho to móžech napřhecžiwicž a žebi myřlicž, jo šy i tym to prařchenje po Bořy w twojim šnutřkownym wotbył. Ale tola jo ženje njewotbudžech. Ně, Bóh budž šhwaleny, ty šam ko šjebařch, a wěřch, jo ko šjebařch. Ty šnutřkowne pójnajeřch, jo je paršchonške towařštwje i Bohom něřto dobre a nuřne ša tebe. Pořluchaj tutemu dobremu pójnacžu! Modl ko, jo ko Bohu paršchonřy i žylej wutrobu podacz. Móžech k njemu wiřač rjeknjycz: „luby Božo, njedaj

mi ludakej bywacz! Šeno cžer mje pšches twojeho ducha, jo bych ko wopravdže, a paršchonřy k tebi wobrocžil!“ Praj žyle, kaž žebi myřliřch a chžech. Šenož rjekni k njemu! Modl ko! Tebi ko poradži, a niž jenož to, ale ty budžech tež šbožowny. Pšchetož tón, kiž swojemu Bohu wutrobu wotewri, džiwno, hluboko šbože nařhoni. Šamjen. (Pořracžowanje.)

Šchěřnateho oktobra.

I.

Šklóncžny našmyři džen běche ko nařhili; šklóncžko běche ko ja horami šthowalo. Pořlednje, ko se šemju rořžohnowaze pruři běchu mróczele pošlocžale; a nětkole wiřachu mróczele cžemne a řrudne pod njeřjom, jako bychu hrožaze pōřly blisřeho njewjedra byle. Wni šicžicžka w powětrje ko njeřibny; wiřcho běche cžicho tolo wofolo — jenož konjazy tupot a rjekotanje wójniřch konjom a řchipjenje wořow řwjatocžnu wjecžornu cžijčinu i něfajřej bojořcžu pšchetorhnychu. Š doła, po kotrymž řalsřtrow řměřnje je řwojimi řolmami pluřtotařche, pošbchowajřche ko něfajřa blisřczata řurjawa, kotraž ko řklóncžnje po žylej řunije rořlěhařche, po kotrež řliřa pomařu a kuř řpróřna řwoje řolmy dale waleřche. Bóřny běche nóz řwoje dořpolne řujeřřtwjo nařtupila; Bóřim hwěřkam běche ředma móžno, jo ko se řwojimi řlotymi pruřami pšches tořřte mróczele pšhedobychu. Ma někotrych hōřkach palachu wojazy nōžne wōhnje; tola jenož řnadnyřche pruři rořeřcželechu wone po řunije. Dyr a dyr wořiwjachu jich pruři, hdyž pilne wojeřřke ruři i nowa drjewo do plōmjenjom mjetachu. Wojazy běchu ko tolo wofolo wōhnjom na řemju řlěhali, ko do řwojich řwicžow řawaliřchi, jo bychu ko tam hřeli. Nětko běchu tež do řtanow řalēřli, kotrež běchu řebi se wiřčēm řhwatřom hiřčeže natwarili. Šklóncžnje řacžahny tež do řehwa mēr a cžijčina. Ššlyřhecž běche jenož hiřčeže porēřto ropot wořow, kotrež cžorny próch řa wojakami wjeřechu, druřdy tež piřtanje wojeřřch trubow něhdy i daloka. Wojazy pak dyrbjachu wotpocžowacz, jo bychu řwoje mořy na nowe bitwy pošlyřli. Šižo množe cžerpienja běchu wuřtali, ale řtajnje běchu ko řmuřiwje mēřli, běchu na někotrežřfuli řurowej bitwje pobyli a běchu jako nařhoniczi wojazy wuřpyřtowani. Po wiřčēm ko řdajřche, jo pšchidže tu něfajře wjetřche poraženje na řhrobleho dořhwarja, na řranzowřřeho řhēžora, kotrehož běche řbože hacž dořal bjeře wiřche mēřny kolebało. Napoleon řam řebi tež řadařche, jo by hōřžina bōřny pšchijřchla, kotraž mēřa jemu wiřcho rořjařnicž.

Tale hōřžina běche ko nětkole pšchibřizila. Pšchedwjecžor 16. oktobra — pšchedwjecžor wuřteje řipřczanřeje ludoweje bitwy — běche ko řapocžal. Runina tolo wofolo řipřka řunařche ko polu, na kotrymž běche řhyeř mēřto našmyřřeho řyma jenož wojakow a řažo wojakow wuřyřwal. Ruřojō, řruřazy, řwřtriřy, řchwedřy a druřy běchu ko w řchērofej řunije řhromadžili, jo bychu řuta rořlamali, kotrež běche řranzowřřka hōřdořcž druřim ludam na-řpoložila. Řrwawne dny oktobra řeta 1813 dyrbjachu dořyčže, wumōženje a řwobodu pšchinjeřcž; wjazy dnyřli řolōřza řuropy běche ko pšhecžiwō Napoleonē a jeho cžřjōžicžy řwajřtarjom řejtupowala. Najřławniřchi řjekojō tamneho cžajřa — řlūcher, řchwarzenberg, Napoleon je řwojimi řławnymi řeneralemi a a marřchelemi — běchu ko w řuninach wofolo řipřka řejřchli, a mjeř tym, jo řprōřni wojazy na wōžnej řemi wotpocžowachu, pšchethōžili řižo řmjertniřa cžiche řjadny wojakow, kotrychž dyrbjēřche řłōdke řpanje pošlyřnicž, a wuřiczi řebi řižo tnych, kotřiž běchu na pšchichodny džen bjeř dwēřa do jeje ruři podacz.

Tōnle wjecžor řehajřche wobřtarny, a kaž jeho wojeřřke wuřnamjenjenja dopořawowachu, tež wyřkōři wyřch pšches řehwo do řwojeho řdaleneho řtana. Šeho wutrobno debřachu množe řjady: řchizili a hwēřli. Hacž runjež běche tōnle wyřch po wiřčēm na-řpohladže řižo nimale wobřtarny, blisřczēřche ko tola jeho wōcžto je špodžiwne řhrořlym wōhnjom a wurařy jeho mjeřwocža řwēdcžachu wo řmuřitořci a wo tym, jo wón řwoje řiwjenje řazpi-řwajřche. řlbert i řonřeld běche ředny i najřhrořliřch wojakow řhēžoriřřeho cžēřřeho wōřřa a bēřche nařladny, rad wiřžany muř pšchi wjeřchu řchwarzenbergu; řižo w řtalřej a w řēmžach bēřche pod nařjedowanjom řnateho aržywōřwody řhorle na wōjnje pobyl a bēřche řebi řawřjenž špodžiwne řmuřitořcže dořyl; wořebje bēřche ko na řagranřkej bitwje wuřnamjenil.

Po řdacžu bēřche řižo pošdže, hdyž do řtana řařtupi. Řehwowe wōhnje w blisřcēřci počachy řařhecž a wojazy bēchu tak řwjerdže

wuſli, jako bychu najmėrniſhe wotuczenje woteſkowali. Swėža w ſtanje bėſhe haſla.

„Sa dwaj tola! Ty by mi dſiwmy ſwėt!“ ſawola wótije, „tajkule czmowotu! Hejda — hola, Borako, ſpiſch dha hižo? Njeſby mohł docſatac, doniſ njeſby pſchiſchoł?“

Sady w tucſitu by nėſhto hibny. Bėſhe to Borak, ſtareho wojakowu wójſti towarſch, kotryſ by i prėzu a wiſhón ſaſparny i włóſneje ſemje poſbėhny a ſebi wóczy rybowaſhe.

„To je wiſheje czeſcje hódne!“ ſawola Albert i Ronfeld i wuſmėchowanjom, „ty by wubjerny wojak, Borako! Ehtóſ by takle ſpanja ſdac mőze, tón dozpije ſawėſcje marſchala! Sa dwaj tola, dha by tola hibaj, ſaſpanzo! Porjedſ mu wino! Hiſheje njemőzu a njeſham ſpac. Cziń ſwėzu! Poſhwataj, Borako! Dyrbju hiſheje ſchleńzu wina wupic; ſpanje mőzu ſebi na jutſiſchi džen khowac.“

Albert i Ronfeld wuczeje ſwoje ſeſſko i poboczneho ſaſa a bórſy bėſhe ſtan wobſwėtleny. Stary wojak ſapocza by mőznye ſmjecz, hdyſ ſwojeho młodeho towarſcha tak ſaſpaneho w ſtanje ſedžo wuhlada. „To bym czi ja tola hinaſchi pachol!“ ſawola wón. „Daj mi pohladac, hač by tebi bleſchka hiſheje tyła!“ — a ſtary wojak ſwėczeſhe je ſwėcztu młodemu wojakej do mjeſwocza, kotryſ ſebi ſwojej wóczy i ruſomaj pſchitry, dofelſ jemu ſwėza do wócztow kaſaſhe.

„Ale k cžemu hiſheje wino?“ dzeſhe Borak, „mam ja to, ſo je namaj wuſitniſcho, hdyſ by k mėrej podamoj a by na jutſiſchi džen poſhynimoj.“

„Porjedſic chzu ſebi hiſheje ſchleńcztu!“ wotmolwi Albert i Ronfeld i kótka, „bleſchtu najlėpiſheho chzemoj ſebi hiſheje porjedſic. Ehtó w, hač ſmój jutſje ſiway: ſnano ſwjedze namaj hižo prėnja hódſina młodeho dñja ſmjerc a potom.“

„Al runje teho dla chzemoj ſtróſbaj woſtač“, praji młody. „Chzemoj radſcho paczerje wuſpėwac a chzemoj by Bohu ſamolwjecz. To czi ſawėſcje žana malicſkoſc njeje, a ſy-li hiſheje krobliſchi, ſo by njeby ſmjercze boja! Al naiſcha wutroba, ta je czi ſtajnje je wiſchelafimi hrėchami womaſana a bėdſi by je wiſchelafimi cžłowſkimi ſlaboſcemi; teho dla mam ja lėpiſhe, hdyſ ſebi na hódſinku ſwoju wutrobu pſchepytujeſch. Sawėſcje, młode ranje ſwjedze nam rany a ſmjerc! Ehtó k temu rjeſnjeſch, ſtary towarſcho?“

(Potracžowanje.)

Wiſhelafe i bliſta a i dalota.

— „Młóſ naiſcha dobyč njemőze, my ſmy i nje jara ſłabi!“ — to je nam by w ſańdženym tydženju i mőznym hłóſom prėdowalo, hdyſ Bóh da ſwojim wodam by wuliwac pſches naiſchu krajinu, kotreſ je ſwojej ſylnoſcju ſahony a domy wupuſczachu. Tajke powodjenje, fajkeſ ſmy ſańdžen tydžen mėli, najſtarſchi ludžo njepomnja. W Budyſchinje by wot lėta 1804 woda tak wyſoko ſbėhnyła njeje. Žně by ſničene, hdyſ je torhaza woda ſnopy a popy ſobu wſala. Zyle twarjenja by ſo ſaſhple. Wjele ludſi je ſmjerc w ſolmach namaſalo. Ehtoda pſches wodu na- cžinjena je žaloſnje wulka a je wiſchėch boſow ſlyſchimy ſdychnjeńcſta: „Pomhajeſ nam!“ Wutroby by praſheja: Cžeho dla je Bóh tajkemu njeſbožu pſchińc dal? Mly dyrbinny wotmolwic: „Bože pucze njeſby naiſche pucze, Bože myſle njeſby naiſche myſle.“ Hdyſ teſ by nam druhdy ſda, faſ by Bóh ja naſ w cžemnym bydlic chzyl, nam tola teſ jaſne pruhi jeho ſwjatnych wotpohladow, hdyſ je ſwoju khoſtazu ruſu naiſchemu ludej ſacžuc dal, do woczow by ſwėcza. Njeſby tyſazy w naiſchim cžahu, kotſiſ by ja Bohom lubym ſnjelom njepraſheja, kotſiſ w ſwojej ſamopaſchnoſczi a hordoczi ſwojich wutrobow ſebi ſamnyſla, ſo mőza wiſhitko je ſwojimi mozami, je ſwojim roſomom dokonjec? Cžłowjeſojo chzedža wjazy byč hač Bóh. Młóžemy by dſiwac, ſo by Bóh tajkemu ſamopravemu narodej je ſwojej khoſtazej ruſu jako tón burowy wiſchomőzny Bóh wopokaſe, pſched kotrymſ wiſcha cžłowſka młó do prócha padnje? Njeje w naiſchim cžahu tajke prėdowanje Bože nuſne, ſo bychu by ludžo ſwojeje ſlaboſc a ſachodnoſcje dohladali a by k Bohu w poniſnoſczi wobrocžili? O hdy by chzyl kſheſcžijaniſti lud tón hłóſ Boſi ſlyſchec, kotryſ je k njemu rėčal w tych dnjach pruhowanja! Poniſujmy by pſched nim i pokornym modlenjom, ſo by cžoplemu ſłóncztu ſaſo ſwėczič dal, ſo bychmy žně, kotrymſ w mokrym cžahu wulki ſtrach hroſeſhe, ſbožownje dom khowac mólhi. Al my wėmy, ſo wón modlitwy

tych ſwojich, kotſiſ k njemu by wolaſu a na njeho ſameho ſwoju nadſiju ſtaja, wuſlychi. „Proſheje, a wam budže date; pytajeje, a wy budžecje namafac; klapajeje, a wam budže wotewrjene.“

— S fajkimi pjenjeſnymy hrėdkami katholicſka žyrtej džela, poſnajemy ſaſo i roſprawy wo kłóſchtrach w Belgickej, kotruſ w nowinach cžitam. W Belgickej bėſhe w lėcze 1846 137 muſiſkich kłóſchtrach i 2051 a 642 žonjazych kłóſchtrach i 9917 ſobuſtawami. Samoženje prėniſchich by na 198, poſleńſchich na 444, wiſcho hromadže na 612 millijonow frankow lėczeſhe. 31. deſ. 1896 bėſhe w Belgickej 244 muſiſkich kłóſchtrach i 4858 ſobuſtawami a je ſamoženjom wo 539 millijonow frankow a 1498 žonjazych i 26,228 ſobuſtawami a je ſamoženjom wot 1118 mill. frankow. Zyle ſamoženje wucžini po tajkim 1 millijardu 657 millijonow frankow. Al faſ je tole wulke ſamoženje naiſtalo? Pſches woporniwoſc katholicſkich kſheſcžijanow, kotſiſ by kłóſchtram ſwoje ſamoženja darili. To by prėcz njeda, ſo by katholicſky kſheſcžijenjo woporniwi a bohacze ja ſwoju žyrtej dawaja. Cžinimy teſ my ewangelſky kſheſcžijenjo to, faſ bychmy to ſamóhli? Kaſ porėdko kſtyſchimy, ſo je nėhdže jedyn ewangelſki kſheſcžijan ſwoje ſamoženje naiſchey lubej ewangelſkej žyrtwi ſawoſtajil?

— Džicze po wiſchėm ſwėcze! Napoleon I. juntróc w italiſkej žyrtwi ſlėborne ſwjeczata ſwjatnych 12 japoſchtołow namaſa. Wón da je dele jebrac a roſeſchtrėc, ſo by i nich pjenjeſy dželac dal. Tym pak, kotſiſ by jaſtróſeni praſchachu, faſ mőzeſch ſebi tajke nėſhto ſwėric, ſo je to wurubjenje templu Božeho — wotmolwi wón: „To njeje žane rubjenje. Pſched 18 lėſtottami je Bóh ſwojim japoſchtołam porucžil: „Džicze po wiſchėm ſwėcze“ — tuczi pſchego hiſheje prėdni tudy ſteja. Da chzu jim porucžnoſc jich knjeja a miſchtra wukonjec dac!“ — To wiſchal bėſhe njekničomne wuloženje teho ſłowa naiſheho ſbóſnika. Ale ſornjeſcho wėnoſcje tola w tym leſi. We wjele pjenjeſnych khamorach a kſchecžikach kſheſcžijanow doſc ſlėbornych a ſlotnych pjenjeſ leſi, kotreſ na tu wėſtu pſchitajnju cžafaja: „Džicze po wiſchėm ſwėcze!“ i tym, ſo ja waſ ſa ſlužbu miſionſtwa dam, budžecje pomhac ludu wucžic a kſheſcžijaniſte ſcžinic.

— Njeſbože a wopliſtvo. Statiſtika ja Schwajcarſku wofjewa, ſo w lėcze 1895 35 mužow pſches to kónz wſa, ſo woni i wofnom won padnychu. 6 i nich bė pjanych (17%). Po ſthodže dele padnywſchi, jemre 49 mužow, 11 (22%) w pjanoſczi. Na kamej ſemi jich 41 padže a wumre, i nich 10 (24%) w pjanoſczi. Smjerſto je 37 mužow, i nich 12 (32%) pjanych. To by licžby, kotreſ kame rėča.

— Kaſte by w Boſharſkej ſrudne wobſtejnoſcje, wo tym ſcžehowaza powjeſc ſaſo jaſne dopokaſmo dawja: Wėſty Boitſchew, byn jeneho rubjeſnika bu i wyſchtom w Boſharſkim wójſku. Wón wjedzeſhe žadoſcziwe njehorne žiwjenje, ale to jemu ničzo njekhodžeſhe. Wón nadoby ſebi lėto a wjazy nahladnoſcje w kraju. Tónle njekničomniſ bėſhe nawjedowat tych ludſi, kotſiſ pjedawſheho ſdobneho wjeſcha Alexandra Battenbergſkeho w nozy nadpadnychu a ſajachu. Pſchi tym wiſchėm jeho nėcziſchi wjeſch Ferdinand do ſwojeho hroda pſchija a jeho wiſchudžom wuſnamjenjeſhe. Wjeſ tym pak wjedzeſhe tónle njekraſniſ ſwoje maſane žiwjenje dale a wuhetſku ſpėwarſtu Hanu Simonez do ſwojich ſhczow cžehnjeſhe. Wón jej žėntwu lubjeſhe. Bórſy by wón pak jeje naby a ſebi na hrėdki myſleſhe, faſ by ju wotbył. Dofelſ by jemu wiſhitke druhe poſpyty njeſchlaczeſchichu, myſleſhe na mordarſtvo. Wón by i pſchedſhdu polizije a jenym žandarmom ſrėča a wobaj jemu ruſu poſticžičtaj, ſebi myſlo, ſo njeje jenoſ Boitſchewej, ale teſ wjeſchey Ferdinandey kameju na tym ležane, ſo by by ta žónſka wotſtronila. Ta wboha bu ſkónzowana. Tón mordar bu drje pſched ſud ſtajeny, ale teſ czi ſudniſy jeho k ſmjerczi njefa- ſudžichu, dofelſ ſebi myſlachu, ſo chzedža wjeſchey k woli byč. Wón doſta jaſtvo na cžaf žiwjenja, ſo by ſnano wjeſch, hdy by by jemu ſechzyl, wobhnadžic mohł. W kraju, hdyſ by na tajke njehańbicziwe maſchne prawdoſc podkłóčuje, dyrbi lud zyle do- wėrjenje k wyſchnoſczi ſhubic.

Nėſhto k roſpominanju.

ſnėw je dſiwje ſwėrio, hdyſ wone rječas roſtorhnye, je tu njefbože.

* * *

Tón je bohaty, fiſ ma hnadneho Boha.